

Sygn. akt *IV U 629/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Preneta - Ambicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Saj

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2017 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **J. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o emeryturę

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 24.04.2017 r., znak: (...)

z dnia 30.05.2017r., znak: (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 24.04.2017r., znak: (...)i z dnia 30.05.2017r. znak: (...)w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. S. prawo do emerytury poczynając od dnia 1 marca 2017r. oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawcy J. S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. -

SSO Ewa Preneta – Ambicka

Sygn. akt IV U 629/17

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 7 listopada 2017 r.

Decyzją z dnia 24 kwietnia 2017 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił J. S. prawa do emerytury wskazując, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych a jedynie 23 lata 11 miesięcy i 5 dni oraz nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych lecz 10 lat 2 miesiące i 15 dni.

Zakład podał dalej, iż z uwagi na brak wystarczającego udokumentowania nie uwzględnił okresu pracy na budowach eksportowych od 27 kwietnia 1981 r. do 27 kwietnia 1982 r.((...) Przedsiębiorstwo (...)) oraz od 15 stycznia 1990 r. do 31 lipca 1990 r. ((...) S.A. w R.).

J. S., działający przez pełnomocnika, złożył odwołanie od powyższej decyzji zarzucając naruszenie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z 17 grudnia 1998 r. oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błąd w ustaleniach faktycznych skutkujący uznaniem, że wnioskodawca nie posiada wymaganego stażu ubezpieczeniowego oraz co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu stawianych zarzutów podniósł, że dysponuje świadectwami pracy oraz świadectwami pracy w szczególnych warunkach za okres od 1 września 1972 r. do 17 kwietnia 1976 r. – w tym praca w szczególnych warunkach od 1 lipca 1975 r. do 17 kwietnia 1976 r. w (...) SA w R., od 17 lipca 1976 r. do 30 czerwca 2000 r. w byłym (...) SA w R., następcą prawnym firma (...) SA, w tym świadectwo pracy w warunkach szczególnych od 1 lipca 1982 r. do 14 stycznia 1990 r. i od 6 sierpnia 1990 r. do 31 marca 1993 r. Dalej od 27 października 1976 r. do 7 listopada 1978 r. wnioskodawca odbywał służbę wojskową. Następnie od 27 kwietnia 1981 r. do 27 kwietnia 1982 r. przebywał na eksporcie w L. skierowany przez (...) SA, co znajduje potwierdzenie w świadectwie pracy w warunkach szczególnych, od 15 stycznia 1990 r. do 31 lipca 1990 r. przebywał na eksporcie w byłej C. skierowany przez firmę (...), a od 1 sierpnia 1992 r. do 29 stycznia 1993 r. pracował na eksporcie w N. skierowany przez (...) SA w W.. W ocenie odwołującego się wykonywana przez niego praca uprawnia do emerytury w wieku obniżonym zgodnie z wykazem A dział II poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Wnosił o zmianę decyzji ZUS i zasądzenie kosztów postępowania na swą rzecz.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS Oddział w R. domagał się jego oddalenia. Podał nadto, że w związku z przedłożeniem przez wnioskodawcę nowych dowodów w sprawie, w dniu 30 maja 2017 r. została wydana nowa decyzja znak: (...). Kolejny raz odmówiono J. S. prawa do emerytury z uwagi na brak 25 letniego stażu pracy oraz brak 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Uznano jednocześnie, że w/w udowodnił 24 lata 11 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 11 lat 2 miesiące i 16 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

Uznano do stażu pracy w warunkach szczególnych okresy: od 1 sierpnia 1975 r. do 17 kwietnia 1976 r. w (...) S.A. R., od 1 lipca 1982 r. do 14 stycznia 1990 r. i od 6 sierpnia 1990 r. do 31 marca 1993 r. w (...) S.A. w R. (obecnie (...) SA), od 27 kwietnia 1981 r. do 27 kwietnia 1982 r. w (...) S.A. – łącznie 11 lat 2 miesiące i 16 dni.

Nie uwzględniono natomiast do ogólnego stażu pracy jak również do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy na budowie eksportowej od 15 stycznia 1990 r. do 31 lipca 1990 r. w (...) S.A. z uwagi na brak dowodów potwierdzających to zatrudnienie.

J. S., reprezentowany przez pełnomocnika, złożył odwołanie także i od tej decyzji ZUS. Domagał się jej zmiany i zasądzenia na swą rzecz kosztów postępowania. Zakwestionował ustalenia organu rentowego dokonane w decyzji. Podtrzymał swoje stanowisko zawarte w odwołaniu od decyzji z 24 kwietnia 2017 r.

Sprawę z odwołania J. S. od decyzji ZUS z 30 maja 2017r., zarządzeniem z dnia 14 czerwca 2017 r., połączono ze sprawą z odwołania przez niego złożonego do decyzji z 24 kwietnia 2017 r., do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia.

Pismem z dnia 18 sierpnia 2017 r., złożonym do akt 21 sierpnia 2017 r., ZUS stwierdził, że okres pracy na eksporcie przypadający od 15 stycznia 1990 r. do 31 lipca 1990 r. należy uwzględnić do stażu ogółem, a zatem warunek posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1990 r. został przez J. S. spełniony. Posiada on wykazane 25 lat 5 miesięcy i 23 dni stażu pracy.

W piśmie z 26 września 2017 r. pełnomocnik odwołującego się wskazywał, że nieuznany przez ZUS okres do zatrudnienia w warunkach szczególnych to czas pracy w byłym (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. w wymiarze 5 lat 1 miesiąc i 24 dni - od 17 lipca 1976 r. do 27 kwietnia 1981 r. Okres ten winien być natomiast zaliczony wraz z okresem odbywania służby wojskowej – od 28 października 1976 r. do 18 października 1978 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. urodził się (...)r. – 60 lat ukończył (...)r. Nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. W dniu 7 marca 2017 r. złożył w ZUS wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Rozpoznając ów wniosek organ rentowy wydał w dniu 24 kwietnia 2017 r. a następnie 30 maja 2017 r. decyzje, w których odmawiał w/w prawa do świadczenia wobec braku wypełnienia warunków do jego uzyskania – wymaganego ogólnego stażu ubezpieczeniowego oraz stażu pracy w warunkach szczególnych.

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS)

Od 17 lipca 1976 r. zatrudniony został w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. jako elektryk, w (...). Od 16 września 1976 r. powierzono mu stanowisko elektromontera. Pracował w grupie robót elektrycznych, która zajmowała się budową linii napowietrznych, sieci elektrycznych, co obejmowało też stawianie słupów, ciągnięcie linii niskiego napięcia, budowę rozdzielni, instalacji kablowych. Grupa otrzymywała skierowanie na określoną budowę np. do P., K., S., U. gdzie pracowała przez cały tydzień a następnie wracała na sobotę do R.. Pracownicy mieszkali wówczas w miejscu gdzie wykonywali pracę.

Takie czynności J. S. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy do momentu powołania do służby wojskowej.

Od 28 października 1976 r. do 18 października 1978 r. odbywał służbę wojskową.

Do pracy powrócił od 8 listopada 1978 r. i wykonywał dotychczasowe obowiązki związane z budową sieci i linii napowietrznych, do czasu wyjazdu na budowę eksportową w L. tj. do 27 kwietnia 1981 r.

W zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie wnioskodawca pozostawał do 30 czerwca 2000 r. w tym czasie jeszcze kilkakrotnie kierowany był na budowy eksportowe. Razem z nim w (...) pracowali M. K. i J. R..

(dowód: zeznania wnioskodawcy J. S. k. 78 – 79, zeznania świadka M. K. k. 77 – 78, zeznania świadka J. R. k. 78, akta osobowe, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Za wiarygodne zeznania wnioskodawcy J. S. co do charakteru wykonywanych przez niego czynności w ramach zatrudnienia, szczególnie w akcentowanym przez niego spornym w sprawie okresie pracy w (...) w R., które zostały złożone w jasny sposób, a nadto korelują z innymi dowodami, na których Sąd oparł się czyniąc ustalenia faktyczne w sprawie. Sąd przyjął jako prawdziwe przeprowadzone w niniejszym postępowaniu dowody z zeznań świadków. Słuchani M. K. i J. R., którzy współpracowali z wnioskodawcą bezsprzecznie mają wiedzę o tym, jakie czynności wówczas on wykonywał. Zeznania przez nich złożone zostały w rzeczowy i logiczny sposób, są wyczerpujące i wzajemnie się uzupełniają.

Sąd również dał wiarę dowodom z dokumentów, które nie budzą wątpliwości co do swej treści oraz formy. Zgromadzona dokumentacja w zestawieniu z zeznaniami świadków dotyczącymi przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie w pełni dają podstawę do ustalenia charakteru czynności przez niego wykonywanych jak i ram czasowych pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Sąd zważył, co następuje:

Kwestią istotną w przedmiotowej sprawie pozostawało ustalenie uprawnień J. S. do emerytury w wieku obniżonym ze względu na rodzaj wykonywanej pracy przy uwzględnieniu, iż urodził się on 17 lutego 1957 r. a więc przy zastosowaniu przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383).

W obejmującym przepisy przejściowe rozdziale 2 działu X ustawa zawiera regulację przejściową dotyczącą niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. Mianowicie w art. 184 zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu

ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Zróżnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o których mowa w powoływanym przepisie ustawy w stosunku do innych ubezpieczonych dokonane zatem zostało nie tylko według kryterium urodzenia, ale także według dodatkowego kryterium posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu "zawodowego" i ubezpieczeniowego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r. II UZP 14/06 OSNP 2007/13 – 14/199).

Art. 184 dotyczy więc tylko tych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

W niniejszej sprawie bezspornie zastosowanie znajdują również przepisy wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43). Stosownie do jego § 4 ust. 1, mężczyzna, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił ostatecznie i sprecyzował w piśmie z 18 sierpnia 2017 r. (k. 60) dla wnioskodawcy ogólny staż pracy w wymiarze przekraczającym 25 lat, co pierwotnie w wydanych decyzjach z dnia 24 kwietnia 2017 r. i 30 maja 2017 r. zakwestionował, oraz 11 lat 2 miesiące i 16 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca domagał się przyjęcia jeszcze do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w R. od 17 lipca 1976 r. do 31 grudnia 1998 r. – na taką bowiem datę ostatecznie można rozważać wypełnienie warunku stażu pracy w szczególnych warunkach, w myśl powołanych wcześniej przepisów.

W przedsiębiorstwie tym J. S. pracował przy budowie, montażu linii napowietrznych, sieci elektrycznych, co obejmowało stawianie słupów, ciągnięcie linii niskiego napięcia, budowę rozdzielni, instalacji kablowych. Początkowo zatrudniony został jako elektryk a od 16 września 1976 r. powierzono mu stanowisko elektromontera. Pracował w grupie robót elektrycznych, która otrzymywała skierowanie na określoną budowę np. do P., K., S., U. i wyjeżdżała tam pracować przez cały tydzień a następnie wracała na sobotę do R.. Czynności związane z montażem, budową linii, sieci energetycznych J. S. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy do momentu powołania do służby wojskowej.

Następnie jak ustalono od 28 października 1976 r. do 18 października 1978 r. odbywał służbę wojskową, po zakończeniu której powrócił do pracy od 8 listopada 1978 r. Po powrocie wykonywał dotychczasowe obowiązki związane z budową sieci i linii napowietrznych, do czasu wyjazdu na budowę eksportową w L.tj. do 27 kwietnia 1981 r.

W zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie wnioskodawca pozostawał do 30 czerwca 2000 r

Przeprowadzone w toku postępowania dowody, w sposób nie budzący wątpliwości pozwoliły przyjąć, że podstawa zaliczenia wnioskodawcy wspomnianego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych rzeczywiście istnieje. Dowody, na których oparł się Sąd czyniąc ustalenia w sprawie a w szczególności zeznania świadków – współpracowników wnioskodawcy oraz jego zeznania dowodzą o tym, iż w przedmiotowym okresie J. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako elektromonter przy montażu, konserwacji, remontach i eksploatacji sieci elektrycznych. Stale pracował przy budowie sieci elektrycznych i w pełnym wymiarze czasu. Ustalenie czynności jakie

wnioskodawca wykonywał pozwala na stwierdzenie, iż prace te, jako prace wykonywane w warunkach szczególnych, zostały wymienione w wykazie A będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale II przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych.

Podkreślić należy, że bez znaczenia jest w tym zakresie nazwa stanowiska jakie mu powierzono – początkowo zajmował stanowisko elektryka a od 16 września 1976 r. – stanowisko elektromontera. Brak jest informacji, iż w tym czasie wykonywał różne prace. Niemniej jednak nawet przyjęcie za czas pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia wnioskodawcy tylko na stanowisku elektromontera pozwala poczynić korzystne dla J. S. wnioski. Bezspornie też ustalenie jakie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r. II UK 337/03 OSNP 2004/22/392).

Okresem, który powinien zostać zaliczony do czasu pracy w warunkach szczególnych jest także czas służby wojskowej wnioskodawcy. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr, 44 poz. 220) w brzmieniu obowiązującym w okresie odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej w art. 106 ust.1 stanowiła, że zakład pracy, który zatrudnił pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, zobowiązany był zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia. Niezachowanie tego terminu powodowało wygaśnięcie stosunku pracy, chyba że niezachowanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. Natomiast w myśl art. 108 ust.1 czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby - przy czym warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1. (ustęp 3)

Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006r., sygn. akt III UK 5/06 (OSNP 20007/7-8/108) i przyjmuje za własne twierdzenie, że okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go również do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (por. również: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010r., II UK 219/09, LEX nr 590248).

Po zakończeniu służby wojskowej 18 października 1978 r. J. S. do pracy w Przedsiębiorstwie powrócił od 8 listopada 1978 r. i tym samym dochował 30-dniowego terminu powrotu do zakładu pracy, warunkującego wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia. Zatem okres zasadniczej służby wojskowej przypadający w okresie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia jest składkowym okresem pracy w szczególnych warunkach.

Tym samym należy stwierdzić, że okres pracy wnioskodawcy świadczonej w warunkach szczególnych – bezsporny i ustalony w toku postępowania wynosi ponad 15 lat i jest wystarczający by ubiegać się o przyznanie emerytury. Pozostałe przesłanki uzyskania świadczenia, bądź nie były przez ZUS kwestionowane, bądź też zostały przyznane w toku postępowania.

Mając na uwadze w/w w dacie wejścia w życie ustawy a to 1 stycznia 1999 r. spełniał wymóg stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach oraz ogólnego stażu ubezpieczeniowego, nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego a wiek 60 lat życia ukończył (...).r. Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie przez niego złożone i stosownie do art. 477⁽¹⁴⁾§ 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję przyznając prawo do emerytury poczynając od dnia 1 marca 2017 r. tj. od początku miesiąca, w który został złożony wniosek o świadczenie.

Wskazać należy jeszcze, że zasady przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl art. 118 ust. 1 tej ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przy czym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a). W niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, iż opóźnienie w przyznaniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Chociaż bowiem orzeczenie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter ustalający i prawo wnioskodawcy do emerytury istniało również w dacie wydania przez ZUS decyzji odmownej, to obowiązek świadczenia po stronie organu rentowego powstał dopiero od chwili ostatecznego rozstrzygnięcia sporu. Odpowiednie dowody przesądzenia kwestii stażu pracy J. S. w szczególnych warunkach zostały zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem zmieniającym zaskarżoną decyzję, zeznania wnioskodawcy i świadków wyjaśniły kwestie wątpliwe. Za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 kpc oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).